

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 287/2024 z 28. mája 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov, doručenú ústavnému súdu 22. februára 2024, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/183/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Súčasne navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal každému z nich primerané finančné zadostučinenie 15 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou 3. augusta 2008 domáhajú určenia, že špecifikované nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] patria do dedičstva po poručiťoch. Okresný súd 13. mája 2014 vyhlásil čiastočný rozsudok, ktorý po odvolaní žalovanej potvrdil Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 6Co/23/2015 zo 17. júna 2015 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), pričom meritórny rozsudok okresného súdu č. k. 7C/183/2008-1230 z 30. septembra 2021 bol uznesením krajského súdu sp. zn. 6Co/9/2022 z 28. februára 2023 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Sťažovatelia akcentovali, že síce okresný súd rozhodol v poradí druhým rozsudkom sp. zn. 7C/183/2008 z 23. novembra 2023, avšak aj proti tomuto rozhodnutiu podala žalovaná odvolanie, a preto napadnuté konanie nie je ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia vyjadrili presvedčenie, že predmet napadnutého konania sa nevyznačuje osobitou právnou ani skutkovou zložitnosťou, celkovú dĺžku konania ovplyvnilo správanie žalovanej a jej opakované, podľa sťažovateľov simulované snahy o mimosúdne vyriešenie sporu, a rovnako aj ich správanie spočívajúce v dočasnej pracovnej neschopnosti ich zástupcu či návrh na prerušenie konania o tri mesiace z 28. marca 2019. Za dôvod vzniku prietáhov však primárne považujú postup okresného súdu, ktorý celkom vykonal 23 súdnych pojednávaní s dvomi obhliadkami na mieste, ako aj v oneskorenom nariadovaní termínov pojednávaní. Na podklade uvedeného a s opakovaným dôrazom negatívneho vplyvu doby trvania napadnutého konania odôvodnili zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predsedníčka okresného súdu zdôraznila právnú a skutkovú náročnosť prejednávanej veci, pretože súdny spis má približne 1330 strán, upozornila na rozsah predmetu sporu, keďže pôvodná zákonná sudkyňa čiastočným rozsudkom z 13. mája 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu (právoplatný 5. augusta 2015, pozn.) rozhodla, že sporné pozemky patria do dedičstva po poručiťoch žalobcov z titulu vydržania, a tak predmetom sporu zostalo len určenie, či aj sklad nariadenia patrí do dedičstva. V napadnutom konaní došlo 26. novembra 2015 k zmene zákonného

sudcu, ktorý po vykonaní dokazovania rozhodol rozsudkom z 30. septembra 2021 a po jeho zrušení uznesením krajského súdu vo veci opätovne rozhodol 23. novembra 2023. Zastáva názor, že okresný súd koná priebežne, akcentovala správanie sporových strán, napríklad keď žalobkyne 14. júla 2023 navrhli pripustiť zmenu žaloby, žalovaná podaním zo 17. júla 2023 navrhla prerušiť konanie do skončenia súvisiaceho dedičského konania a z dôvodu mimosúdnych rokovaní odročiť termín pojednávania nariadený na 19. júl 2023, resp. keď výsledok mimosúdnych rokovaní oznámili až na základe výzvy okresného súdu (sťažovateľmi rozporované obdobie nečinnosti od 20. apríla 2017 do 1. novembra 2017). Podľa predsedníčky okresného súdu je potrebné zohľadniť aj prístup sťažovateľov, ktorí ústavnú sťažnosť podali so značným časovým odstupom od obdobia údajného porušenia ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a preto konštatovala, že k porušeniu namietaných práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní nedošlo.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

8. Z hľadiska povahy veci ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté konanie nie je právne zložité, pretože súdne konania o žalobe o určenie, že vec patrí do dedičstva, tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 117/2024, III. ÚS 133/2024). Dlhší priebeh napadnutého konania možno čiastočne pripísať na vrub faktickej náročnosti, ktorá vyplynula jednak z viacerých subjektov na strane žalobcov a rozhodovaní o pokračovaní s dedičmi po pôvodnej žalobkyne v 3. rade, ako aj z procesných návrhov sporových strán. Ústavný súd však

musí konštatovať, že ani faktickou zložitou veci nie je možné ospravedlniť doterajšiu neúmernú dĺžku namietaného konania (m. m. I. ÚS 327/09, III. ÚS 436/2022, III. ÚS 542/2023).

9. V správaní sťažovateľov neboli zistené také závažné skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na dĺžku napadnutého konania. Na druhej strane je potrebné reflektovať ich opakované návrhy na zmenu žaloby (napríklad na výzvu okresného súdu o neúplnosti a neurčitosti žaloby z 19. novembra 2008 reagovali žalobkyne v 1. až 3. rade doplnením návrhu doručeným 17. decembra 2008, zmenu žaloby navrhli aj 24. marca 2009 a 15. októbra 2009, pričom ďalší návrh na zmenu žaloby z 26. októbra 2009 bol opäť neúplný a neurčitý, a preto ich okresný súd uznesením zo 4. novembra 2009 vyzval na odstránenie väd tohto návrhu, na ktoré reagovali podaním z 20. novembra 2009, ďalšie zmeny žalobného návrhu realizovali aj podaniami doručenými okresnému súdu 24. mája 2016 a 15. marca 2019, ktoré ale okresný súd uznesením vyhláseným na pojednávaní 30. septembra 2021 nepripustil a posledný návrh na zmenu žaloby sťažovateľa predložili 14. júla 2023, pozn.) implikujúce výsledok aj o čiastočnej nesústreďenosti pri koncipovaní samotnej žaloby. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, avšak zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba a ani konajúci štátny orgán (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 481/2017). Porovnateľnou optikou je nutné hodnotiť mimosúdne rokovania a aj v ich dôsledku prerušenie napadnutého konania (napríklad na návrh sťažovateľov doručený okresnému súdu 28. marca 2019, pozn.).

9.1. *In concreto*, postup okresného súdu, najmä v roku 2017, ovplyvnilo správanie sporových strán a opakované deklarovanie mimosúdnych rokovaní, ktoré však nevedli k zmierlivému ukončeniu sporu, pričom snaha o opätovné mimosúdne riešenie neskôr znamenala aj dôvod prerušenia napadnutého konania, ktoré okresný súd uznesením č. k. 7C/183/2008-1183 zo 14. augusta 2019 (právoplatné 4. septembra 2019, pozn.) prerušil na obdobie troch mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia a po návrhu splnomocneného zástupcu sťažovateľov na pokračovanie v konaní (okresnému súdu doručený 2. marca 2020, pozn.) napadnuté konanie opäť uznesením č. k. 7C/183/2008-1202 z 21. septembra 2020 (právoplatné 28. septembra 2020, pozn.) prerušil na obdobie troch mesiacov a v konaní pokračoval po podaní návrhu splnomocneného zástupcu sťažovateľov na pokračovanie v konaní (okresnému súdu doručený 6. apríla 2021, pozn.).

9.2. Vo vzťahu k prerušeniu napadnutého konania ústavný súd pripomína, že kým trvajú účinky právoplatného prerušenia konania, nemôže pojmovo dochádzať k zbytočným prietahom. Uznaním výkladu, ktorým by prerušenie konania zakladalo nečinnosť orgánu verejnej moci, a tým aj porušenie základných práv a slobôd osôb, ktorých sa prerušenie týka, by inštitút prerušenia prestal byť aplikovateľný, pretože jeho aplikácia *lege artis* by vždy znamenala prezumpciu porušovania základných práv a slobôd orgánom verejnej moci, čo nie je v žiadnom smere prípustné (m. m. I. ÚS 153/2021, I. ÚS 124/2024, II. ÚS 184/2024).

9.3. Zároveň ústavný súd dáva do pozornosti, že snaha strán o vyriešenie sporu mimosúdne aj v prebiehajúcim súdnom konaní je legitímna a žiaduca, pritom konajúci súd je tiež povinný viesť účastníkov k tomu, aby sa spor vyriešil zmierne (čl. 7 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Preto je potrebné akceptovať, ak konajúci súd nepostupuje ďalej v konaní a čaká na stanovisko účastníkov a účastníci tiež v zásade nemôžu neskôr namietat' nečinnosť súdu, ktorá bola bezprostredne vyvolaná ich snahou o zmierne riešenie sporu (III. ÚS 60/2016, I. ÚS 319/2021).

10. Pred samotným posúdením postupu okresného súdu ústavný súd považuje za dôležité vysporiadať sa so zistením o právnom nástupníctve sťažovateľov v 3. až 5. rade, a to na základe generálnej sukcesie, keď okresný súd uznesením č. k. 7C/183/2008-1147 z 22. januára 2019 rozhodol, že v napadnutom konaní pokračuje s týmito sťažovateľmi ako dedičmi po pôvodnej žalobkyni v 3. rade. Podľa ústavného súdu je v prípade univerzálnej, ako aj singulárnej sukcesie potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že obe vo svojej podstate znamenajú právne nástupníctvo, a teda zmenu v osobe subjektu určitého hmotnoprávneho a prípadne aj procesnoprávneho vzťahu, pričom momentom účinnosti sukcesie v existujúcom právnom vzťahu začne vystupovať subjekt nový. Univerzálna sukcesia znamená nadobudnutie všetkých práv (povinností), a teda aj hmotnoprávnych aj procesnoprávnych, a to priamo zo zákona (m. m. I. ÚS 52/01, I. ÚS 102/05, I. ÚS 462/2019, I. ÚS 271/2021). Sťažovatelia v 3. až 5. rade sú tak oprávnení namietat postup okresného súdu a porušenie svojich práv od začiatku napadnutého konania, avšak na právne nástupníctvo ústavný súd prihliadol pri výške primeraného finančného zadost'učinenia (bod 15 tohto nálezu, pozn.).

11. Bez potreby podrobnejších analýz uskutočnených procesných úkonov v namietanom konaní je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie nie je ani po viac ako 15 rokoch od jeho začatia ako celok právoplatne skončené, keďže v dôsledku odvolania žalovanej proti rozsudku okresného súdu z 23. novembra 2023 prebieha v súčasnosti odvolacie konanie (súdny spis bol krajskému súdu predložený 19. apríla 2024, pozn.). Na uvedenom nemení nič ani skutočnosť, že okresný súd v prevažnej časti uplatneného nároku rozhodol čiastočným rozsudkom z 13. mája 2014 (bližšie bod 4 tohto nálezu, pozn.), čím sa podstatne znížila miera právnej neistoty sťažovateľov, keďže k jeho vydaniu došlo po viac ako piatich rokoch od začiatku napadnutého konania. Z postupu okresného súdu sú zrejmé aj kratšie obdobia nečinnosti. *Exempli causa*, znalecký posudok doručený 19. januára 2016 sporovým stranám expedoval až na základe pokynu zákonného sudcu z 27. apríla 2016 a po doručení oznámenia splnomocneného zástupcu žalobkýň v 1. až 3. rade o absencii uzatvorenia mimosúdnej dohody (doručené okresnému súdu 22. novembra 2017, pozn.) termín pojednávania nariadil až 26. apríla 2018, a to na 31. máj 2018, ktoré sa ale zo zdravotných dôvodov na strane zákonného sudcu neuskutočnilo, a ďalší termín pojednávania (24. január 2019, pozn.) nariadil až zo značným časovým odstupom 4. decembra 2018.

12. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. III. ÚS 446/2018, I. ÚS 449/2022).

13. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné priet'ahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

14. Keďže v napadnutom konaní okresný súd rozhodol (body 2, 4 a 11 tohto nálezu, pozn.), v okolnostiach danej veci stratilo opodstatnenie, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať

bez zbytočných prietáhov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], a preto ústavnej sťažnosti v tejto časti nemohol vyhovieť (bod 4 výroku tohto nálezu).

15. Každý zo sťažovateľov sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadostučinenie 15 000 eur. Z dôvodu právneho nástupníctva sťažovateľov v 3. až 5. rade (bod 10 tohto nálezu, pozn.) a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), sa dostatočne odôvodňuje záver, že intenzita zásahu do namietaných práv a slobôd nemôže byť u právnych nástupcov – *in abstracto* identická s rozsahom porušenia práv a slobôd subjektov, ktorí sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť a nesústreďený postup okresného súdu, predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľov, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadostučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľom v 1. a 2. rade finančné zadostučinenie každému po 8 000 eur, a sťažovateľom v 3. až 5. rade každému po 2 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 2 a 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd sťažovateľom podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur [§ 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Takto určená suma sa uplatní za úkony v prospech prvého zastúpeného a pre každého ďalšieho zastúpeného sa odmena skrúti o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, t. j. na sumu 171,63 eur za jeden úkon. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 preto spolu s režijným paušálom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje u prvého sťažovateľa 713,96 eur (2 x 343,25 + 2 x 13,73) a u ostatných štyroch sťažovateľov 1 482,88 eur (4 sťažovatelia x 2 úkony x 171,63 eur + 4 sťažovatelia x 2 režijne paušály x 13,73 eur). Trovy právneho zastúpenia všetkých sťažovateľov predstavujú celkovú sumu 2 196,84 eur. Ústavný súd priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 439,37 eur, pretože právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto nepriamej dane.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu